Sempozyum Onursal Başkanı
Honorary Chairman of the Symposium

Prof. Dr. Mustafa Kibar
Çukurova Üniversitesi Rektörü President of Çukurova University

Sempozyum Başkanı
Chairman of the Symposium

Prof. Dr. Ahmet Doğanay
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı
Dean, Çukurova University Education Faculty

Sempozyum Düzenleme Kurulu Üyeleri
Symposium Organizing Committee Members

Prof. Suat Karaaslan
Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı
Chairman of the Symposium Organizing Committee
Prof. Birnur Eraldemir
Prof. Dr. Nimet Keser
Doç. Assoc. Prof. **Özgür Aktaş**
Arş.Gör. Research Assist. **Handan Narin**
Arş.Gör. Research Assist. **Kerem Atar**
Arş.Gör. Research Assist. **Ömer Erdem**

Sempozyum Yürütme Kurulu
Symposium Executive Committee

Doç. Assoc. Prof. **Özgür Aktaş**
Öğr. Gör. Cem Demir
Arş. Gör. Research Assist. **Sevgi Arı**
Arş. Gör. Research Assist. **Handan Narin**
Arş. Gör. Research Assist. **Kerem Atar**
Arş. Gör. Research Assist. **Ömer Erdem**
Arş. Gör. Research Assist. **Belgin Boran**
Arş. Gör. Research Assist. **Semiha Yıldırım**
Arş. Gör. Research Assist. **Tayfun Akdemir**

Sempozyum Tasarım Komisyonu
Symposium Design Commission

Doç. Assoc. Prof. **Özgür Aktaş**
Arş. Gör. Research Assist. **Sevgi Arı**
Arş.Gör. Research Assist. **Ömer Erdem**
Arş. Gör. Research Assist. **Tayfun Akdemir**
Arş. Gör. Research Assist. **Merve Özcan**

Sempozyum Sekreteryası
Symposium Secretariat

Arş.Gör. Research Assist. **Handan Narin**
Arş.Gör. Research Assist. **Kerem Atar**

Sempozyum Bilim Kurulu
Symposium Science Board

Prof. Safaa Abd El Salam
Alexandria Üniversitesi, University Of Alexandria
Prof. Dr. Hasan Akbulut
İstanbul Üniversitesi, İstanbul University
Prof. Dr. Cemile Arzu Aytekin
Dokuz Eylül University, Dokuz Eylül University
Prof. Didem Atiş Özhekim
Sakarya Üniversitesi, Sakarya University
Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan
Ankara Üniversitesi, Ankara Üniversity
Prof. Saime Dönmezer
Anadolu Üniversitesi, Anadolu University
Prof. Birnur Eraldemir
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Prof. Leyla Ersin Ekmekçiler
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ünv., Mimar Sinan Fine Arts University
Prof. Henri Franses
Beyrut Amerikan Üniversitesi, American University Of Beirut
Prof. Dr. Adnan Gümüş
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Prof. Dr. Yusuf Gürçınar
Işık Üniversitesi, Işık University
Prof. Yusuf Güven
Mersin Üniversitesi, Mersin University
Prof. Sema Ilgaz Temel
Marmara Üniversitesi, Marmara University
Prof. Dr. İnci Deniz Ilgın
Marmara Üniversitesi, Marmara University
Prof. Gonca İlbeyi Demir
Anadolu Üniversitesi, Anadolu University
Prof.Dr. Ümit İNATÇI
Arkin Üniversitesi, Arkin University
Prof. Suat Karaaslan
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Prof. Dr. Nimet Keser
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Prof. Dr. Olcay Kırışoğlu
Prof. Atti Kuusamo
Turku Üniversitesi, Turku University
Prof. Martina Paetila Nieminen
Helsinky Üniversitesi, Helsinky University
Prof. Dr. Vedat Özsoy
TOBB Üniversitesi, TOBB University
Prof. Dr. Alexander Uhlig
Duisburg-Essen Üniversitesi, University Of Duisburg-Essen
Prof. Mehmet Yılmaz
Gazi Üniversitesi, Gazi University
Prof. Halil Yoleri
Dokuz Eylül Üniversitesi, Dokuz Eylül University
Prof. Ayşe Sibel Kedik
Hacettepe Üniversitesi, Hacettepe University
Prof. Zeki Umay
Mersin Üniversitesi, Mersin University
Prof. Senem Duruel Erkılıç
Mersin Üniversitesi, Mersin University
Prof. Hüseyin Eryılmaz
Anadolu Üniversitesi, Anadolu University
Prof. Dr. Maria Pilar Viviente Sole
Miguel Hernández Üniversitesi, University Miguel Hernández
Prof. Nurseren Tor
Mersin Üniversitesi, Mersin University
Assoc. Prof. Dr. Didem Baş
Arel Üniversitesi, Arel University
Assoc. Prof. Dr. Halit Turgay Ünalan
Anadolu Üniversitesi, Anadolu University
Assoc. Prof. Dr. Ahu Antmen Akıska
Marmara Üniversitesi, Marmara University
Assoc. Prof. Barbara Bickel
Southern Illionis Üniversitesi, Southern Illionis University
Assoc. Prof. Hakan Daloğlu
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart University
Assoc. Prof. Fatma Engin Alpat
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Assoc.Prof. Dr. Ahmet Güneyli
Near East Üniversitesi, Near East University
Assoc. Prof. Havva Halaçeli Metlioğlu
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Assoc. Prof. İnan Keser
Dicle Üniversitesi, Dicle University
Assist. Prof. Şeref Erol
Mersin Üniversitesi, Mersin University
Assist. Prof. Handan Tunç
Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yüzüncü Yıl University
Kazım Artut
Çukurova Üniversitesi, Çukurova University
Marjan Prevodnick
Slovenya Ulusal Eğitim Enstitüsü, National Institute of Education of Slovenia

Not.: Sayfa numaraları geribildirimlerin değerlendirilmesinden sonra güncellencektir.

İÇİNDEKİLER
TABLE OF CONTENTS

Abdulgafar TERZİ

9 ve 10. Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Düşüncelerinin Değerlendirilmesi // Evaluation of 9th and 10th Grade Students' Opinions about Visual Arts Course **19**

Dr. Ayben KAYNAR TANIR

Şimdiki Zamandan Geriye Bakmak Aynı Zamanda İleriyi Görebilmektir: Akademik Çevrenin Bakışıyla Mustafa OKAN ve Sanat Anlayışı // Looking Back From The Present Is Also Seeing The Future: Mustafa OKAN And His Understanding Of Art From The Viewpoint Of The Academic Circles **28**

Dr. Öğr. Ü. Berivan EKİNCİ

2006 Resim-İş Eğitimi Lisans Programından Çıkarılan Kuramsal Sanat Derslerinin İncelenmesi // An Investigation On The Theoretical Art Subjects Excluded From Art Education Undergraduate Programme **42**

Öğr. Gör. Berna AYDIN

Özel Hayatın Sanatsal Üretime Yansıması: Niki De Saint Phalle Ve Sanat Deneyimi // Reflection of Private Life To Artistic Production: Niki De Saint Phalle And Her Art Experience **48**

Dr. Öğr. Ü. Burcu GÜNAY KAYGUSUZ

Başlangıcından Günümüze Gotik Sanatından Temsiller // Representatıons Of Gothıc Art From Art Past To Present **56**

Doç. Burcu KARABEY, Dr. Öğr. Ü. Betül KARAKAYA

Değişen Beslenme Alışkanlıklarının Etkisinde Tasarım Eğilimleri // Design Trends In The Effect Of Changing Nutrition Habits **68**

Doç. Cafer ARSLAN

Lausanne Tapestry Bianelleri'nin Lif Sanatında Analitik Rolü // Analytic Role Of Lausanne Tapestry Biennale In Fiber Art **74**

Dr. Cengis ASİLTÜRK

Şiirsel Sinema Ve Andrey Tarkovski // Poetic Cinema and Andrey Tarkovski **82**

Dr. Öğr. Ü. Çiğdem MENTEŞOĞLU CHATZOUDAS

TSanatta Öznellik Kavramı Ve Portre // The Specificity Concept of Art and Portrait **94**

Arş. Gör. Elif KÖSE, Arş. Gör. Tayfun AKDEMİR

Arazi Sanatında Manzara Kavramı // Landscape Concept In Land Art **100**

Arş. Gör. Elif KURTULDU, Prof. Nesrin ÖNLÜ

Tasarımda Yaratıcılık, Yaratıcı Düşünce, Gelecek ve Öngörü // Creativity, Creative Thinking, Future and Foresight In Design **106**

Arş. Gör. Esen BAYDEMİR

Türk Halı Sanatında Kullanılan Okunabilen Yazılar // The Readable Writings Which Are Used In Turkish Carpet Art **114**

Ezgi YÜKSEL

Sanat Ürünü – İzleyici Buluşması Üzerine Bir Araştırma : Yer, Zaman ve Bellek // A Research On The Art Product-Viewer Meeting: Place, Time and Memory **122**

Dr. Öğr. Ü. Fatih KARİP

Disiplinlerarası Sanat Eğitiminin Farklılaştırılmış Öğretim Bağlamında Değerlendirilmesi // Evaluation of Multidisciplinary Arts Education In The Context of Differentiated Instruction **128**

Dr.Öğr.Ü. H. Fatma ŞENER

Moda Tasarımı Eğitiminde İnteraktif Eğitim Yöntemlerinin Kullanımı //Using Interactive Educational Methods in Fashion Design Education **136**

Arş. Gör. Gülşah TONTU ÖZDEMİR

Sanat ve Saplantı // Art and Obsession **140**

Dr. Öğr. Ü. Haşim Arif BAĞCIVAN

İletişim Tasarımında İmgelerin Anlamlandırılması // Interpretation of Image in Communication Design . . . . . **--**

Hümeyra GÜMÜŞHAN

65. Sanat Yaşında Etem ÇALIŞKAN // Etem ÇALIŞKAN In His 65th Art Year **146**

Işıl ERASLAN, Feriha HEKİM, Prof. Günay ATALAYER

Güncel Dokumaların Sanat Nesnesine Dönüşmesinde Tasarımcı Bir Bakış // A Designer On The Return Of The Current Documents To Art **154**

Öğr. Gör. Kazım ARTUT

Türk ve Avrupa Eğitim Sisteminde Sanat Eğitimi Programları ve Uygulama Alanları Üzerinde Bir İnceleme // An Analysis on The Arts Education and Practice Programs in Turkish and in European Educational Systems **162**

Arş. Gör. Mediha ESMERAY

Amblem İle Sembolik Tüketim Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Starbucks Örneği // İnvestigation Of Relationship Between Logo and Symbolic Consumption: Example Of Starbucks **176**

Doç. Dr. Melek ŞAHAN

Anadolu'da Tunç Çağı Kült Eserlerinde Kullanilan Geyik ve Boğa İmgeleri // Deer and Bull Images Used In Cultic Works In Bronze Age In Anatolia **184**

Dr. Öğr. Ü. Melek ŞAHİNDOKUYUCU

Kerry James Marshall, Elızabeth Murray, Jenny Holzer'ın Sanatçı İfadelerinde 21. Yüzyıl Sanat Betimlemeleri // The 21st Century Art Descriptions In The Expressions Of Artist Of Kerry James Marshall, Elizabeth Murray And Jenny Holzer **190**

Doç. Melih APA

Kendilik Teknolojileri / Hayvan-Oluş // Technologies Of Self / Becoming-Animal **198**

Prof. Dr. Melihat TÜZÜN, Arş. Gör. Bige GÜRSES

Yeni Nesil Duvar Resmi; Dijital Animasyon ve Blu; Muto Animasyonu (2008) // New Generation Mural; Digital Animation and Blu; Muto Animation (2008) **208**

Naile ÇEVİK, Zeliha KAYAHAN

Christo Ve Jeanne Claude İle Yerleştirme Sanatına Farklı Bir Bakış: "Mekâna Özgü Yapıtlar" // A Different View To Installation Art With Christo And Jeanne-Claude: "Space Specific Works" **214**

Öğr. Gör. Necmi KARKIN

Zehirlenmenin Duyusal Estetiğe Yansımaları // Reflections Of Poisoning On Sensory Aesthetics **220**

Öğr. Gör. Neslihan YAŞAR

Lif Sanatının Amerika'daki İzleri: Sergiler Ve Etkinlikler // The Effects Of Fibre Art in USA: Exhibitions And Events **226**

Nida MERT, Öğr. Gör. Suat DÜNDAR

Zaman ve Mekan Kavramlarının Heykel Sanatında Yer Alışının Enstalasyona Etkileri // The Effects Of The Concept Of Time and Space In The Sculpture In The Instiution **236**

Dr. Öğr. Ü. Önder YAĞMUR

Kamusal Mekan ve Kar ve Buzdan Erzurum Kültür Sokağı // Public Sphere and Erzurum Culture Street from Snow and Ice . . . . . **--**

Dr. Öğr. Ü. Özgül YAMAN, Dr. Öğr. Ü. Emel BİROL

Türkiye'de Basım ve Yayın Teknolojileri Programı Eğitim İçeriğinin Görsel Sanatla İlişkisinin İncelenmesi // Investigation Of Turkey Printing and Publishing Technologies Training Program Content Visual Art Relations **242**

Öğr. Gör. Pınar TÜRKDEMİR

Sanat ve Moda Etkileşimi Bağlamında Sanata Adanmış Koleksiyonlar: Yves Saint Laurent // Collections Dedicated To Art In The Context of Art and Fashion Interaction: Yves Saint Laurent. **252**

Dr. Öğr. Ü. Reva BOYNUKALIN

Çağdaş Sanatta Peyzaj İmgesi Bağlamında Yeni Anlatım Olanakları // New Narration Opportunities In Terms Of Landscape Image In Contemporary Art **258**

Dr. Öğr. Ü. Savaş Kurtuluş ÇEVİK, Prof.Dr. Serap BUYURGAN

Baskı Sanatında Geleneksel/Toksik Yöntemlere Alternatif Toksik Olmayan Materyal, Yöntem ve Teknikler (Çinko/Bakır Gravür Örneği) // As An Alternative To Traditional / Toxic Methods In Printing Art, Non-Toxic Materials, Methods and Techniques (Zinc / Copper Engraving) **264**

Öğr. Gör. Seda AĞIRBAŞ

Türk Ressamların Fırçasından Kırsal Kesimde Çalışan Kadın İmajı // Woman's Image In Working Life At The Countryside Through The Brushes Of Turkish Painters **276**

Dr. Öğr. Ü. Selda KOZBEKÇİ AYRANPINAR

Elsa Schiaparelli Örneğinde Moda–Sanat İlişkisi // Fashion and Art Relation with The Example of Elsa Schiaparelli **284**

Arş. Gör. Tayfun AKDEMİR, Arş. Gör. Elif KÖSE

Kavramsal Sanatın Yapısı Üzerine Bir Araştırma // A Research On Structure Of Conceptual Art **292**

Arş. Gör. Ümit N. ÖZCAN, Arş. Gör. Ramazan ERGÖZ

Geçmişten Günümüze Ahlat Taşı ve Uygulamaları // From Past To Present Ahlat Stone and It's Applications **300**

Zeynep Güray CAN, Feray HERGÜNER

Beden Sanatında Acı Olgusu ve David Cata Örneği // Pain Phenomenon in Body Art and Example of David Cata **312**

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ II. ULUSLARARASI
ÇUKUROVA UNIVERSITY 2nd INTERNATIONAL
SANAT ARAŞTIRMALARI SEMPOZYUMU
ART RESEARCH SYMPOSIUM
11-14 Nisan April 2018

Neslihan YAŞAR[1]

[1] **Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi** / neslihanyasar4@gmail.com

LİF SANATININ AMERİKA'DAKİ İZLERİ: SERGİLER VE ETKİNLİKLER

THE EFFECTS OF FIBRE ART IN THE USA: EXHIBITIONS AND EVENTS

Anahtar Sözcükler: modern sanat, lif sanatı, tekstil, dokuma, sergi
Keywords: Modern art, fiber art, textile, weaving, exhibition

ÖZET

Malzemesi tekstil olan lif sanatının bugün anlamını taşıdığı sanat eseri değerine ulaşması uzun bir değişimin sonucudur. Böyle bir değişim sürecinde klasik tekstil sanatlarından uzaklaşan eserler form, malzeme, renk ve doku açısından yeniden yapılanarak lif sanatı ya da tekstil sanatı olarak adlandırılmıştır.

Sanayi devriminin ardından zevksiz sıradan ürünlere tepki duyan öncü sanatçıların başlattığı Arts & Crafts hareketinin devamında ortaya çıkan Bauhaus felsefesi, tekstil sanatlarını da etkilemiştir. Tekstil üretiminin modern tasarım bilinciyle şekillendiği Bauhaus'da kullanıma uygun kumaşlar aynı zamanda farklı malzemeler, desenler ve renkleri ile sadeleşen bir görünüme bürünmüştür. Öğrenciler ve öğretmenler tarafından el dokuma tezgahlarında dokunan bu prototipler liflerin, ipliklerin ve diğer tekstil tekniklerinin bir sanat eserine malzeme olabileceği fikrini vermişlerdir. Ancak 2. Dünya Savaşı ile Bauhaus'un önemli eğitmenleri Amerika'ya göç ederek bu yeni sanat üretimini beraberlerinde taşımışlardır.

Bu çalışmada sanat üretiminin bir kolu olan lif sanatının tanıtılması amaçlanmaktadır. 20.yy başlarına kadar üretilmiş tüm tekstil ürünlerinin tersine bir sınıfı, kültürü, düşünceyi tanımlamaksızın sadece dokusu, biçimi yada rengi ile var olmasının nedenleri araştırılacaktır. Özellikle Amerika'daki sanatsal yapılanma etkinlikleri olan American Craft Movement, California Design Sergileri, New York'da bulunan Modern Sanatlar Müzesi'ndeki gibi önemli sergiler önemli lif sanatçıları üzerinden aktarılacak ve günümüz lif sanatına etkileri ve sonuçları incelenecektir.

ABSTRACT

Fiber Arts' which are created with textile as a material, achieving to be an artwork as they mean today is the result of a long change. Artworks that grew apart from the classical textile arts during this period of change, were renamed as fibre art or textile art by renewing in terms of form, material, colour and texture.

The philosophy of Bauhaus which appeared after the Arts & Crafts Movement, launched by the pioneer artist as a response to the ordinary vulgar products after the Industrial Revolution, also affected the textile art. In Bauhaus concept which was formed by the modern design conscious of textile production, fabrics suitable for use had a new appearance by becoming simple in terms of different materials, patterns and colours. These prototypes weaved by the teachers and students on hand looms presented an idea: fibres, threads and other textile methods could become materials for an artwork. However, the significant educators of Bauhaus brought this new art production along with them when they immigrated to the USA during WWII.

In this study, it is aim to introduce the fibre art, a branch of textile production. The reasons of why it exists merely with its texture, type or colour without defining a class, culture and opinion, contrary to all textile productions that had been produced until the beginning of the 20th century will be researched. Particularly artistic settlement movements in the USA such as American Art Craft Movement, California Design Exhibition and significant exhibitions as the ones in New York Modern Art Museums will be presented through important fibre artists and analysed in terms of their effects on modern fibre art and the results come from these.

Giriş

Lif sanatı temelleri geleneksel dokuma türleri ve tapestry dokumalara dayanan önemli bir sanat üretimi alanıdır. Bu sanat günümüzdeki değerine, uzun bir değişim süreci sonunda ulaşmıştır. Bilindiği gibi tekstil üretimi insan ihtiyaçları doğrultusunda gelişmiş yaşam biçimleri ve kültürel değerlerin etkisinde şekillenmiş ve çeşitlenmiştir. Bu alana ait pek çok kaynakta lif sanatının özellikle tapestry üretiminden türediği belirtilmektedir. Tapestry dokumalar duvarda hem bir süsleme aracı hem ısı, ses yalıtımı hem de mekanları bölme işlevi taşımıştır. Kutsal ve manevi değeri olan resimlemelerle atkı ipliği ile desenlendirme tekniğine sahip bu dokuma türü, özellikle Orta Çağ Avrupa' sında gelişmeye başlamış Rönesans döneminde kasvetli karanlık şato ve sarayların maddi değeri yüksek nadide sanat eserleri olmuştur.

Bu günün anlamıyla lif sanatının üretim tekniklerinden biri olan el dokuma yöntemlerinin, tapestrylerin geleneksel yapılarından çok uzakta olduğu görülmektedir. Rönesans dönemiyle başlayan aydınlanma ve düşünsel özgürleşme günümüz modern yaşamının önemli bir adımıdır. 18. Yüzyıl hem modern endüstrinin hem de modern sanatın icat edildiği zamandır. …19. yy da ortaya çıkan Arts and Crafts, Art Nouveau ve daha sonraki Bauhaus gibi sanat ve tasarım hareketleri, endüstrileşmenin yol açtığı yıkım karşısında zanaatı ihya etme girişimleridir (Artun, 2012, s.84-85). Özellikle dokuma sanatı ve tasarımı adına kalıcı izler bırakan Bauhaus ekolu bizzat yetiştirdiği sanatçı ve tasarımcılar tarafından Amerika'ya taşınarak kendine daha özgürlükçü bir çevre edinmiştir.

Bauhaus felsefesi ve öğretilerinin devam etmesi Amerika'ya göç eden sanatçı ve tasarımcıların çeşitli okullarda eğitim faaliyetlerine devam etmeleriyle yayılmış etkileri bu günün sanat ve tasarım dünyasını yaratmıştır. 20. yy boyunca modern tasarım ve çağdaş sanat eğitimi veren okullar eğitim programlarını Bauhaus felsefesi üzerine kurmuştur. Bu okulun etkileri özelikle 1960'lı ve 70'li yıllarda sanat etkinliklerinin artmasıyla kendini belli etmiştir. O yılların sanat ortamı içinde lif sanatı pek çok açıdan farklı bir ifade biçimi olmuştur. Lif sanatı eserleri boyut, doku, renk, sergilenme biçimleri ile sanat çevrelerinde şaşkınlık yaratmış, galeri ve müzelerin desteğiyle pek çok önemli etkinlik düzenlenmiştir. Amerika'da lif sanatına yön veren ve geliştiren bazı etkinlikler ve sergiler bu bildirinin temel konusudur. Bu sergilerde, çeşitli tekstil malzemelerinin ve farklı üretim tekniklerinin sanat eserine dönüşüm süreci incelenmektedir.

Lif Sanatın Gelişmesinde Bauhaus Felsefesinin Etkisi

Bauhaus 12 Nisan 1919 da Mimar Walter Gropius tarafından, Almanya büyük bir karışıklık içerisindeyken kuruldu. Eğitimde serbest sanat ve uygulamalı sanat ayrımı yapılmıyordu. Groupius güzel sanatlar ile tasarım sanatlarının ortak köklerini görerek bu okulda, sanatçı, mimar, zanaatkar ve endüstri arasındaki bağları yeniden kurmayı, böylece sanat ile endüstriyi birleştirmeyi amaçladı. (Artun, 2012, s.18) Yayımladığı Bauhaus manifestosunda, "ressamlar ve heykeltıraşlar, yeniden birer zanaatkar olun ve resimlerinizin etrafındaki o salon sanatının çerçevelerini parçalayın, binalara girin ve onları renklerin peri masalları ile kutsayın, çıplak duvarlara fikirlerinizi işleyin ve teknik güçlüklere aldırmaksızın hayal gücünü inşa edin" diyerek (Danchev, 2011, s.174) sanatın önderliğinde tasarım geliştirme hülyasını başlattı.

Birbirlerinden farklı yapıdaki pek çok sanatçı ve eğitmen bu okulda bir araya gelerek geleceğin yaşamını tasarlamaya başladılar. Özellikle 1923-1924 öğrenim yılına kadar, hazırlık dersi ve tüm atölyelerde yaratılan nesnelerde, her şeyin temelden, biçimlerden ve niteliklerden başlayarak yeniden düşünülmesi gerektiği anlaşıldı. Böylece bu konuda öğrencilere bütün sanatçılar ve eğitmenler ama en çok da Klee ve Kandinsky yardım etmişti. *Klee'nin biçim kuramı adlı dersi ile Kandinsky'nin "Biçim ve Renk İncelemeleri" isimli dersi temel kompozisyon birimlerinin özelliklerini, elemanter basit biçimleri ve renkleri analiz ediyordu. Bu iki adam okulun yeni, endüstriyel yönelimi ve teknik-merkezli yönelişine ne kadar uzak kalmış olurlarsa olsunlar, bütün bir öğrenci kuşağını resimsel kompozisyonun yansız, temel ilkeleriyle tanıştırdılar, öğrencilerle birlikte en elemanter ve asgari görsel hareketlerin, yani nokta, çizgi, düzlem ve hareketin anlamını yeniden düşündüler.* (Forgacs, 2017, s.178)

Görsel 1. Hedwig Jungnik'e ait tapestry dokuma örneği, 1921-22. Bauhaus Dokuma Atölyesi, (Smith, 2014, s. Plate.1)

Böylelikle Bauhaus'daki bütün atölyelerde olduğu gibi dokuma atölyesinde de öğrenciler güçlü bir sanat eğitimi temelinde yetişiyorlardı. Bu nedenle Gunta Stölz'ün dokumaları pek çok açıdan birer görsel sanat eseriydi (Forgacs, 2017, s.180). Sanatçıya ait Görsel.2'deki dikkat çekici çalışma, dokuma tekniğinin gücünü, renklerin ilahi uyumunu ve bütünüyle yeni bir tasarım anlayışını ortaya koymaktadır. (Weltge, 1993, 18)

Görsel 2. Gunta Stölz'e ait tapestry dokuma örneği, 1926.
(Weltge, 1993, s.19)

Bu anlamda Bauhaus, tekstil üretiminde tasarım kavramını geliştirmeye başlamasıyla aslında lif sanatına da zemin hazırlamış oldu. Çünkü tasarım oluşturma adına yapılan bütün uğraşlar aynı zamanda yoğun bir araştırma, düşünme, malzemeyi deneme, tekniği deneme ve farklılaştırma çabalarını beraberinde getirdi. Böylelikle bu günün lif sanatına ışık tutan, özellikle içinde bulundukları sanat ortamının etkisinde malzemeye, kompozisyona, renge dayalı dokuma tasarımları ve prototipler Bauhaus' un önemli dokuma eğitmenleri ve öğrencileri tarafından ortaya çıkarılmış oldu. Bu tarzda Anni Albers, Otto Berger ve Gunta Stölz gibi Bauhaus sanatçıları sanatsal değeri yüksek duvar dokumaları üretmişlerdir. (Özay, 2001, s.26)

Bauhaus okulu günün siyasi koşulları nedeniyle 1933 yılına kadar eğitim verebildi. Ancak, çoğu hocasının Amerikan üniversitelerine geçiş yapması sayesinde okulun öğretileri varlığını sürdürmeyi başardı. Dört yıl sonra 1937' de Chicago'da Yeni Bauhaus Okulu açıldı. Ondan sonra bu okul, ismini Illinois Tasarım Enstitüsü olarak değiştirip günümüze kadar gelmiştir. (Grzymkowski, 2015, s.15).

Amerika'da Lif Sanatının Gelişimi

Amerika, Avrupalı önemli sanatçı - tasarımcıların ülkelerine gelmesi için oldukça misafirperverdi. Black Mountain College'de Alman Anni Albers, The Cranbrook Academy of Art 'da Finli Marienne Strengel ve Loja Saarinen, Penland School of Crafts'da Marta Taipale ve California College of Arts and Crafts' da ise Alman Trude Guermonprez, Amerika'da lif sanatını geliştirecek olan sanatçıların eğitiminde rol almışlardır. 1940'lı yıllar da Amerikalı yetenekler Mary Atwater ve Dorothy Liebes ile 2. Dünya Savaşı'ndan kaçan Anni Albers, Trude Guermonprez ve Marienne Strngel arasında el dokumacılığında çok önemli değişimlerin yaşanmasına sebep olan bir iletişim yaşanmıştır (Porter, 2014, s.10). 1940'lı yıllar usta dokumacılar için Bauhaus yıllarından kalma bir gelenekle endüstriyel prototip kumaşlar üreterek geçmiştir. Tezgahın ustaları olarak dokumanın yapısına ve görsel etkilerine odaklanmışlardı. Ayrıca bulundukları zamanın sanatsal ifadelerini yansıtan resimli halı ve kumaşlar, dokumalar yapmışlardır (Constantine, Larsen, 1985, s.15). Anni Albers bu dokumalar için, kendi arzularına göre ortaya çıktıklarını yazmıştır ve "iplikler sıra sıra tekrar ederek kendi yapılarından gelen, sonu olmayan bir form kazanırlar ve sonra kendi uyumlarını yaratırlar ancak bunlar kullanılmak için değil sadece izlenilmek içindirler" demiştir (Porter, 2014, s.10).

Görsel 3. Anni Albers'e ait el dokuma örneği, 1962.
(Smith, 2014, s. Plate.10)

Albers gibi usta dokumacıların tekstilde sanatsal ifade arayışları sürerken, tekstilin genel sanat çevrelerinde kabul görmesine biraz zaman vardı. *1947'de Metropolitan Museum of Art'da gerçekleştirilen Fransız tapestry sergisi o dönemin tekstil sanatlarına karşı genel bakış açısının anlaşılması için önemli etkinliklerinden biridir. Çünkü bu sergideki tapestry resimleri modern ressamlar tarafından çizilmiştir. Bu taşınabilir duvar resimlerinde dokumacı, becerileri ile tablonun ikonografisine tamamen sadık kalarak kendinden bir şey katmadan dokumaları gerçekleştirmiştir.* (Constantine, Larsen, 1985, s.15) Bu yıllarda dokumacının kendi içinden geldiği gibi yarattığı dokumalar bir sanat eseri olarak değerlendirilmiyordu.

1950 'li yıllarda bazı etkinlikler lif sanatında değişim rüzgarlarının yaşanacağına işaret ediyordu. Özellikle Amerika'da zanaat hareketlerinin yeniden önem kazanması, insanların savaş sonrası dönemde bir araya gelerek el üretimini arttırmak için kurdukları küçük birlikler ve kuruluşlar değişim hareketini hızlandırmıştır. (Studio Craft Movement). 1950-1955 yılları arasında New York'da The Museum of Modern Art'da "Good Design" sergileri ve 1956 yılında "Textiles:USA" sergisi gerçekleştirilmiştir. Her iki sergide de aslında endüstriyle buluşması için üretilmiş prototip el dokuma ürünleri yer almıştır. Ancak çok azı amacına ulaşmıştır.

1950 ve 1960'lı yıllarda Amerika'nın batı kıyısında tekstil sanatlarını da içeren California Design sergileri farklı bir etkileşim alanı yaratmıştır. *2. Dünya Savaşı yıllarında ve sonrasında farklı iş sahalarının geliştiği bir bölge olan Kaliforniya, ülkenin doğu kıyısı kadar tarihsel geleneklere sahip değildi ve Latin Amerika ülkeleri sınırında ve Pasifik okyanusu kıyısında bulunuyordu. Bazı geleneklerden uzak kalarak oluşan özgürlükler ve çeşitlilik beraberinde farklı fikir özgürlüklerini de getirmiş ve Kaliforniya'da yaşayan insanların Amerikan halkını yaşam biçimleri ve özelliklede tasarım ve mimari alanında etkilemiştir* (Baizerman, 2004, s.193). 1960'lı yıllarda yurttaşlık hakları hareketi, savaş karşıtı hareketler, kadınların özgürlük hareketleri, bu bölgede sosyal ve politik dengeyi değiştirmiş ve sanat ortamını şekillendirmiştir.

"California Design" sergileri 1955-1976 yılları arasında 12 kez düzenlenmiş ve mobilya, ışıklandırma, seramik, tekstil gibi farklı alanlardaki sanatsal ve endüstriyel ürünleri içermiştir. 1954-1962 yılları arasında gerçekleşen ilk sekiz sergide, el dokuma ve baskılı döşemelik kumaşlar, perdelik kumaşlar, dokuma panjurlar, oda seperatörleri, halı ve kilim gibi iç mekan tekstil tasarımları yer almıştır. Ülkede sanat, tasarım eğitimleri, seyahat etme olanakları, sergiler gibi etkileşim alanları ve çeşitlerinin artmasından sonra 1962 yılında düzenlen "California Design 8" sergisinde ve sonrasında farklı sanat ve tasarım unsurları göze çarpmıştır. Bu sergilerdeki öne çıkan önemli lif sanatçıları Ed Rossbach, Katherine Westphal, Barbara Shawcroft, Kay Sekimachi, Bob Stockdale, Trude Guermonprez, Lia Cook, Gyongy Laky ve Marian Clayden dir.

Zanaat Atölyesi Hareketinin (Craft Studio Movement) 1950'lerden 1970'lere kadar süren ve önce Pasadena Müzesinde başlayarak diğer galerilere ve sonrasında tasarımın geliştiği kolej ve üniversitelere yayılan, zanaatın rönesansı kabul edilen, "California Design" serileri lif sanatı adına pek çok yeniliğin yaşandığı bir ortama sahip olmuştur. (Porter, 2014, s.222).

Lif Sanatında Yeni Bir Dönem:1960 ve 1970'li Yıllar

Lif sanatı, 1960 ve 70'li yıllarda sanatta büyük değişimin yaşandığı dönemde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde önemli uluslararası sergilerde, daha önce lif sanatının hiç sergilenmediği şekillerde gerçekleştirilmiştir. Lif sanatının dönüm noktası sayılan ve birincisi 1962 yılında düzenlenen Lozan Bienalleri Magdalena Abakanowicz, Jagoda Buic gibi doğu Avrupa kökenli sanatçıların sıradışı dokumalarıyla olmuştur. Porter, kitabında bu bienalin sonrasında eserlerin "New Tapestry" (yeni tapestry) olarak adlandırıldığını belirtmektedir. Ayrıca 1967 yılında gerçekleştirilen 3. Lozan Bienali'nde eserlerin jüri tarafından seçilen ilk sergi olduğu ve çalışmaların açıkça lif sanatı kategorisinde değerlendirildiği aktarılmaktadır (Porter, 2014, s.167). Lif sanatı kavramı 1967 Lozan Bienali ile birlikte telaffuz edilerek yeni bir kimlik kazanmıştır.

Görsel 4. 1. Lozan Bienali sergi alanı, 1962,
Jolanta Owidzka, Magdelena Abakanowicz ve Wojciech Sadley'in eserleri,
Musee Cantonal des Beaux-Arts, (Porter, 2014, s. 168)

İsviçre-Lozan'da gerçekleştirilen I. Uluslararası Tapestry Bienali ya da bilindiği adıyla Lozan Bienali lif sanatının geleceği için önemli bir adım olmuştur. Bu sergide büyük boyutlarda dokumalar, farklı malzemeler, dokular, alışılmadık biçimde sergilenerek heyecan yaratmıştır. Aslında lif sanatının dönüm noktası kabul edilen bu sergi endüstriyel gelişmenin etkisinde tekstilde sanat ve tasarım eğitiminin bir sonucudur. 1940 ve 50'li yıllarda yapılanan bu eğitim, sonuçlarını 1960'lı yıllarda Avrupa ve Amerika'da hemen hemen eş zamanlarda vermeye başlamıştır. Çünkü Amerika'da Lenore Tawney 1961 yılında "Dark River" adlı keten çalışmasını yaptığında Lozan Bienali henüz gerçekleşmemişti. Yani, bienal Haziran 1962 de açıldığında Tawney dokuma formlarını geliştirmesinin tam ortasındaydı (Porter, 2014, s.167). Tawney "Woven Forms" (dokunmuş biçim) olarak adlandırdığı çalışmasını heykelsi dokuma formları diye tanımlamıştır.

Görsel 5. Lenor Tawney, "Dark River", 1961, 417x57 cm.
(Porter, 2014, s.25)

Lozan bienalinin yarattığı heyecan verici etki New York American Craft Museum'da yeni bir sergiyle devam etmiştir. 1963 yılında gerçekleştirilen sergi Lenor Tawney'in çalışması için kullandığı "Woven Forms" adıyla düzenlenmiştir. Bu sergi Amerika'da lifler ve tekstil tekniklerinin heykelsi yapıda, yenilikçi bir şekilde kullanıldığı ilk sergiydi. Alice Adams, Sheila Hicks, Dorian Zachai ve Claire Zeisler'in katıldığı sergi, dönemin kurgusunda, renk, desen, çizgi, yapı ve dokunun deneyimlendiği dokuma türü eserleri içermiştir.

Görsel 6. "Woven Forms" sergi alanı, 1963, Dorian Zachai ve Claire Zeisler'in eserleri, American Craft Museum. (Porter, 2014, s.169)

1965 yılında California Design/9'da ise Bauhaus eğitmeni Almanya doğumlu lif sanatçısı Trude Guermonprez yedi sanatçıdan oluşan lif sanatı sergisi düzenlemiştir. Bu sergide farklı dokuma ve tekstil tekniklerinden oluşan eserler farklı sergilenme yöntemleri ile dikkat çekmiştir.

Görsel 7. Trude Guermonperez'in kuratörlüğünde California Design/nine 'da düzenlenen lif sanatı sergisi.
(California Design/nine Catalogue, 1965, 49)

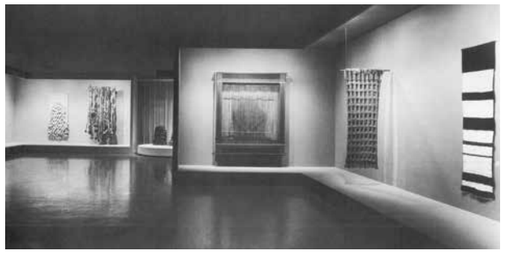
Amerika'da gerçekleştirilen en önemli sergilerden biri de New York'da The Museum of Modern Arts' da 1969 yılında düzenlenen "Wall Hangings" dir. Bu sergide müzenin daimi küratörü Mildred Constantine ve önemli bir tekstil tasarımcısı ve yazar Jack Lenor Larsen'in küratörlüğünde 27 sanatçı ve 40 eser yer almıştır. Sergi endüstriyel tasarım ürünleri olmaksızın sanat eseri olarak üretilen lif sanatı çalışmalarından oluşmuştur. Bu sergi lif sanatının sanat formları içinde yüceldiği bir etkinlik olmuştur. Larsen, bu sergi için "Biz son birkaç yılda bu alanda kaliteli ve orijinal eserleri sergilemek istedik. Sergideki eserler dokunmuş dikdörtgen panelleri, iki veya üç boyutlu formları içermektedir" demiştir. Tek iplik sistemiyle üretilen örme, makrome, tığ işi ve diğer dantel çeşitleri de bu sergide yer almıştır (Porter, 2014, s.171). Küratörlerin en büyük başarısı serginin müzede bulunan mimari ve tasarım bölümünde değil de girişte, lobide resim ve heykel sergilerinin düzenlendiği bölümde açılmasıdır. Bu sergi ile Abakonowicz'in yanında Amerika'lı sanatçılar, Sheila Hicks, Lenore Tawney ve Ed Rossbach çalışmalarıyla dikkat çeken sanatçılar olmuştur.

Görsel 8. "Wall Hangings" sergi alanı, 1969, Magdelena Abakonowics'in "Yellow Abakan" adlı çalışması. The Museum of Modern Art, New York.
(Porter, 2014, s.172)

Görsel 9. "Wall Hangings" serginde sergilenen Magdelena Abakonowics'in "Yellow Abakan" adlı çalışması. The Museum of Modern Art, New York.
(Porter, 2014, s.172)

Görsel 10. "Wall Hangings"sergi alanı, 1969, Sheila Hicks, Susan Weitzman ve Sherri Smith in eserleri, The Museum of Modern Art, New York.
(Porter, 2014, s.172)

Görsel 11. "Wall Hangings" sergi alanı, 1969, Sheila Hicks ve Françoise Grossen'in eserleri, The Museum of Modern Art, New York.
(Porter, 2014, s.173)

"1971 yılında gerçekleştirilen California Design 11 sergisi lif sanatı açısından o zamana kadar yapılanların içinde en etkili olanıydı. Bunun sebebi ise 1967 yılında gerçekleştirilen ve üç boyutlu büyük tapestry dokumaların yer aldığı Lozan Bienali'ne dayanmaktadır. Amerikalılar bu sergiye çok büyük bir ilgi duymuşlardır. California Design 11 sergisi ile aynı yıl (1971) açılan Kaliforniya Üniversitesi'nin düzenlediği "Deliberate Entanglements" sergisinde Avrupalı lif sanatçıları Magdalena Abacanowicz ve Francoise Grossen ile birlikte Amerikalı sanatçılar Sheila Hicks ve Claire Zeisler yer almıştır (Baizerman, 2004, s.198). Serginin organizatörü, "bu sergi, eserlerin biçimlerinde yapıyı ve kavramsal değerlendirmeleri vurgulamak için kurulmuştu fakat tapestrynin (dokumanın) hakimiyetinin önüne geçememiştir" (Porter, 2014, s.174) diyerek dokuma yapılarını yüceltmiştir.

Bu sergi dünya çapında 13 sanatçıyı ve 23 eseri biraraya getirmiştir (Zaiden, 2014 s.1). Ayrıca Pasadena Müzesi Magdalena Abacanowicz'in çalışmalarından oluşan kişisel bir sergi düzenlemiştir. Bu sergilerin tümü ve bir hafta boyunca lif sanatçılarının katıldığı konferans etkinlikleri ile birlikte California Design 11 sergisi uluslararası lif sanatı hareketleri olarak Kaliforniya'nın sanat ruhuna adanmıştır (Baizerman, 2004, s.198).

Görsel 12. "Deliberate Entanglements" sergi alanı, 1971
University of California, Los Angeles (Porter, 2014, s.176)

California Design sergilerinin sonuncusu 1976 yılında "California Design 76" ismi ile gerçekleştirilmiştir. Bu sergide göze çarpan en önemli nokta, lif sanatının estetik ve teknik açıdan en üst seviyelerde olduğunun fark edilmesidir. Bu durum hem sanatçıların donanımları hem de ortaya çıkan eserler açısından geçerlidir. Avrupa' lı sanatçıların etkilerinin yüksek oranda gözlemlendiği bir sergi olmuştur.

"Önemli bir başka nokta ise California Design 76'da bedenle ilgili sanatsal çalışmaların olmasıydı. Bu bölüm fazlasıyla kişisel, dışavurumcu, tuhaf, mücevher ve giyilebilir sanat eserleri içeriyordu. Çalışmalar bir yanıyla çiçek çocuklar ve hippileri anımsatan sokak stillerini yansıtıyordu. Nicki Marx'a ait "Shaman 's Robe" adlı çalışma normal boyutundan daha büyük olarak bir giysiden çok kostüme benziyordu. Gelecekteki yıllarda giyilebilir sanat, lif sanatının daha çok görünen ve önem kazanan bir parçası olmuştur" (Baizerman, 2004, s.200). California Design sergileri Kaliforniya'nın yaratıcı gücünü ortaya çıkarmış ve sanat, zanaat, medya ve lif sanatları için itici bir güç olmuştur.

Amerika'da lif sanatı sergileri, 1976 yılında Pittsburg'da "Fiber Structure", New York'da "The New Classicism", 1977 yılında Cleveland'da "Fiberworks", 1979 yılında Kaliforniya'da "Transformation:UCLA Alumni in Fiber" adlarıyla 1970'li yılların önemli etkinlikleridir. Ayrıca 1979 yılında New Mexico-Santa Fe'de "1. United States Miniature" adlı küçük ölçekli lif sanatı sergisi açılmıştır. Bu serge, ilk örneği 1974 yılında Londra'da British Craft Centre tarafından küçük ölçekli lif sanatı ve karışık tekniklerde (mix media) oluşturulmuş başarılı sergiden sonra örnek alınarak düzenlenmiştir.

Görsel 13. "Wallhangings:The New Classicism" sergi alanı, 1977
Kris Dey ve Madelein Bosscher'in eserleri, The Museum of Modern Art, New York (Constantine, Larsen, 1985, s.49)

Amerika'lı Lif Sanatçıları

Amerika lif sanatının yayılması ve gelişmesi için çok uygun bir ortama sahipti. Tekstil sanatları ve tasarımını yönlendirecek pek çok fakülte ve eğitmen bulunmaktaydı. Bu nedenle bu ülkede eğitim alan yada göç yoluyla gelmiş çok sayıda yabancı lif sanatçısı bulunmaktadır. Ancak bu başlık altında sadece konuyu desteklemek adına Amerika'lı lif sanatçılarından beş tanesi örnek olarak seçilmiştir.

Lenore Tawney'ninin en çok bilinen çalışması "Woven Forms" da liflere kazandırdığı yenilikçi radikal bakış açısı, heykelsi bir esere dönüşmüştür. Eserleri, birbirinden ayrılan ve tekrar birleşen, düzenli veya düzensiz ince ve dar dokuma yapılarından oluşmaktadır (Porter, 2014, s.234). Işık geçirgenliğinin fazla olduğu bu çalışmaları, lif sanatında onu öncü sanatçılardan bir yapmıştır. Finli dokuma sanatçısı Marta Taipale'nin öğrencisi olan Lenore Tawney kendi atölyesinde de Laszlo Moholy-Nagy ve Marli Ehrman gibi bir ekiple birlikte çalışmıştır.

Görsel 14. "Lenor Tawney'nin atölyesi ve dokumaları, 1965
New York , (Porter, 2014, s.235)

Sheila Hicks, eserleriyle lif sanatının şekillenmesinde rol alan çok önemli bir sanatçıdır. Yale Üniversitesi'nde resim öğrencisiyken liflerle tanışan Hicks'in çalışmalarında, okuduğu modern fakültenin büyük etkisi vardır. Ressam Josef Albers'den renk ve malzeme, mimar Louis Kahn'dan çevre tasarımı ve George Kubler'in sanat tarihi bilgisinden faydalanmıştır. Ayrıca arkeolog Ad Kubler ve Peru ve Meksika dokumaları konusunda uzman Anni Albers Hicks'in eserlerinde önemli bir etkilenme unsuru olmuştur. Sheila Hicks özellikle iç mekanlarda büyük ölçekli düzenleme çalışmaları yapmıştır. Düzenlemelerinde sarkmış kumaş, iplik yığınları, sarma tekniği, örgü ve dokuma şeritler kullanarak daimi eserler veya sergi çalışmaları üretmiştir (Constantine, Larsen, 1985, s.208).

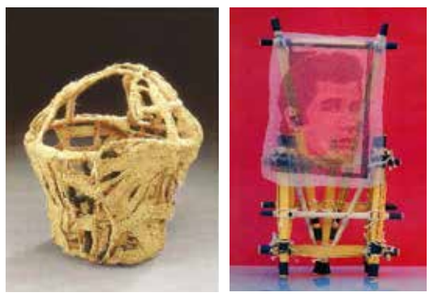
Görsel 15. "Bamian (Banyan)", 260x260 cm,
Sheila Hicks'in eseri, 1968
Museum of Fine Arts, Boston , (Porter, 2014, s.102)

Claire Zeisler, eserlerini biçimlendirirken yalnızca liflerin imkanlarını kullanarak çalışmanın yapısını ortaya çıkarır. Çalışmalarında istikrarlı bir şekilde yarattığı biçim ve ya biçimlerin lifler vasıtasıyla başarılabileceğini savunmuş ve kalıcılığı da yine liflerin doğal özellikleriyle başarmıştır (Porter, 2014, s.246). Tanınmış çalışmalarında dokuma, tığ örme, sarma gibi teknikler kullanmaktadır. Bu tekniklerle jüt ve rafyaları kendi başına serbest ve akıcı bir şekilde ayakta duracak şekilde sütunlara dönüştürmektedir. Zeisler'in çalışmaları, alışılmadık yapılarda, liflerden oluşan modern heykellerdir.

Görsel 16. "Red Wednesday", 173x102x102 cm,
Claire Zeisler'in eseri, 1967, New York , (Porter, 2014, s.235)

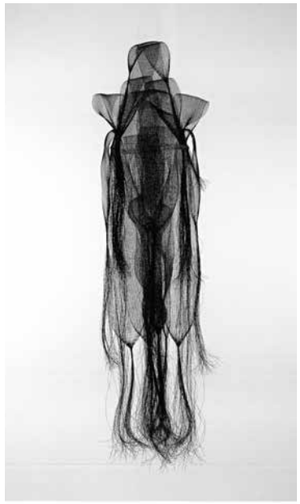
Ed Rossbach, çok yönlü bir lif sanatçısıdır. Eserlerinde dokuma, örme, işleme, farklı baskı teknikleri gibi pek çok tekstil tekniğini ve yapıştırma, sıkıştırma, kaplama veya tekstil malzemeleri dışında, plastik, kağıt, çalı-çırpı gibi karışık malzeme ve teknikleri birarada kullanmıştır. En önemli çalışmaları sepet örme tekniği ile oluşturduğu eserlerdir. Rossbach geleneksel üretim yöntemleri yada farklı örme tekniklerini kullanarak gazetelerle, plastiklerle sepet çalışmaları gerçekleştirmiştir. Dönemin Micki Mouse yada John Travolta gibi pop ikonlarını çalışmalarına taşımıştır. Lif sanatına kazandırdığı en önemli başarısı, eserleri duvarda asılı konumundan kurtarıp, üç boyutlu, heykelsi bir yapıya, objeye dönüştürmesidir.

Görsel 17. "Basket with Handle", 29,2x29,2x20,3 cm
Ed Rossbach'ın eseri, 1966, Rafya-tel, The American Craft Council (Falino, 2011, s.154)

Görsel 18. "Travolta", 43,2x25x15 cm
Ed Rossbach'ın eseri, 1978, Hasır, ipek organze, transfer baskı
(Constantine, Larsen, 1985, s.156)

Kay Sekimachi, Trude Guermonprez'in öğrencisi olarak dokuma tekniğine yönelmiş bir sanatçıdır. Kendi imzası gibi olmuş eserlerinde, geleneksel dokuma tekniklerini sentetik naylon iplikleri kullanarak ışık geçirgenliği olan yarı-şeffaf etkiler elde etmiştir. 12 çerçeveli dokuma tezgahında 2 ila 6 kat arasında değişen çok katlı dokuma yapılarını kullanmıştır (Porter, 2014, s.224). Japon asıllı sanatçının eserlerindeki heykelsi etkiler, misina gibi malzemeleri kullanmasıyla da oluşmaktadır.

Görsel 19. "Katsura", 109x38x33 cm,
Kay Sekimachi'nin eseri, 1971, (Porter, 2014, s.235)

Sonuç

1960 ve 1970'li yıllar Amerika ve Avrupa'da lif sanatının sanat çevrelerince tanındığı ve geliştiği bir dönemdir. Çünkü bu dönemde teknolojik gelişmelerin lif sanatına katkıları da dikkati çekmektedir. Lif ve iplik ile boya ve baskı teknolojisinde ki yenilikler lif sanatında çeşitliliğin artmasına neden olmuştur. Sanatçılar yeni malzemeleri çalışmalarında denemişler yeni baskı teknolojilerinden yararlanarak, yeni yüzeyler elde etmek için kullanmışlardır. Ayrıca seyahat etme imkanlarının artması ile sanatçılar ve araştırmacılar dünyanın çeşitli yerlerinden geleneksel tekstil tekniklerini öğrenerek gelişen teknolojik imkanlar ile birleştirerek yeni dokular, yüzeyler elde etmişlerdir. Böylece edindikleri deneyimleri sanatsal çalışmalarına aktarmışlar, jürili organizasyonlar ve sergiler aracılığıyla bilgi akışı sağlamışlar, uluslaraarası alanlarda dünyaya yeniden sunmuşlardır. Mildered Constantine ve Jack Lenor Larsen'in 1972 yılında yazdıkları "Beyond Craft: The Art Fabric" adlı kitap lif sanatçıların araştırmaları ve uygulamaları sonucunda zanaatı yücelterek lif sanatının geçirdiği değişimi aktarması bakımından önemli bir kaynak olmuştur.

KAYNAKÇA

Acar, S. (2013, Şubat). Tapestry geleneğinden lif sanatına geçiş sürecinde Jagoda Buic ve sanatsal çalışmaları. *Yedi; Sanat,Tasarım ve Bilim Dergisi. Kış/Sayı.9*. 51-59.

Artun, A. (2012). *Çağdaş sanatın örgütlenmesi, estetik modernizmin tasviyesi.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Baizerman, S. (2004, Ocak). California and the fiber art revolution. *Textile Society of America Symposium Proceedings*. Lincoln: University of Nebraska. 192-201. Erişim adresi: http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1449&context=tsaconf

California design/eight catalouge. (1962). Pasadena Art Museum, March 25 Through May 6 1962. California: Grant Dahlstrom/The Castle Press. Erişim adresi: https://issuu.com/mrdesigncatalogues/docs/california_design_8__1962_

California design/nine catalouge. (1965). Pasadena Art Museum, March 28 Through May 9 1965. Alhamra California: Cunningham Press. Erişim adresi: https://issuu.com/mrdesigncatalogues/docs/california_design_9__1965_

California design/ten catalouge. (1968). Pasadena Art Museum, March 31 Through May 12 1968. California: Grant Dahlstrom/The Castle Press and Anderson,Ritchie & Simon. Erişim adresi: https://issuu.com/mrdesigncatalogues/docs/california_design_10__1968_

Constantine, M. ve Larsen, J.L.(1972). *Beyond craft: the art fabric.* New York: Van Nostrand Reinhold Company.

Constantine, M. ve Larsen, J.L.(1985). *The art fabric: mainstream.* Japonya: Kodansha International Ltd.

Danchev, A. (2011). *100 sanatçı manifestosu, fütüristlerden stuckistlere.* (M. E. Uslu, Çev.) İstanbul: Espas Sanat Kuram Yayınları.

Falino, J. (2011). *Crafting modernism, midcentury american art and design.* Çin: Abrams.

Forgacs, E. (2017). *Bauhaus 1919-1933.* (A. Tümertekin, Çev.) İstanbul: Janus Yayıncılık.

Ginsburg, M. (1993). *The illustrated history of textiles.* Hong Kong: Studio Edition.

Grzymkowski, E. (2015). *Sanat 101, Leonardo Da Vinci'den Andy Warhol'a sanat hakkında bilmeniz gereken her şey,* (O. Düz, Çev) İstanbul: Say Yayınları.

Marter, J., Miller, R.C., Riordan, M., Slade, R., Taragin, D.S. ve Thurman, C. C. M. (1983). *Design in America, the Cranbrook vision 1925-1950.* Japonya: Harry N. Abrams.

Özay, S. (2001). *Dokuma resim sanatı.* T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları 2599-Sanat Eserleri Dizisi 322. Ankara: Sistem Ofset.

Porter, J. (2014). *Fiber: sculpture 1960-present.* Çin: The Institude of Contemporary Art/ Boston and Prestel Verlag.

Rowe, A. P. ve Stevens, R.A.T. (1990). *Ed Rossbach-40 years of exploration and innovation in fiberart.* USA: Lark Books.

Schoeser, M. (2012). *Textiles- the art of mankind.* Londra: Thames and Hudson.

Smith, T. (2014). *Bauhaus weaving theory, from feminine craft to mode of design.* Londra: University of Minnesota Press.

Weltge, S. W. (1993). *Bauhaus textiles, womans artists and the weaving workshop.* Londra: Thames and Hudson.

Zaiden, E. (2014, Eylül). Deliberate entanglements: the impact of a visionary exhibition, *Textile Society of America Symposium Proceedings.* Lincoln: University of Nebraska. 1-8. Erişim adresi: https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1930&context=tsaconf

Yaşar, N. (2016, Aralık). Lif sanatının öncülerinden Ed Rossbach, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi.* Erişim adresi: http://dergipark.gov.tr/iujad/issue/24487/323694